

Näyttötutkinnon perusteet

**PERHEPÄIVÄHOITAJAN
AMMATTITUTKINTO
2006**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Dno 16/011/2006
MÄÄRÄYS Velvoittavana
noudatettava
Päivämäärä 6.4.2006
Voimassaoloaika
1.5.2006 alkaen toistaiseksi
Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
Kumoaa määräyksen nro 54/011/2000
Muuttaa määräystä nro

PERHEPÄIVÄHOITAJAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt perhepäivähoitajan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.5.2006 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Opetusneuvos

Soila Nordström

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	PERHEPÄIVÄHOITAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	PERHEPÄIVÄHOITAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
A.	PAKOLLISET TUTKINNON OSAT	
	1 § Kasvatustietoisuus, kasvatuskumppanuus ja yhteistyötaidot	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	17
	2 § Varhaiskasvatus	17
	a) Ammattitaitovaatimukset	17
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	17
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	27
	3 § Terveys, turvallisuus ja ruokahuolto	27
	a) Ammattitaitovaatimukset	27
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	27
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	30
B.	VALINNAISET TUTKINNON OSAT	
	4 § Erityistä tukea tarvitseva lapsi	31
	a) Ammattitaitovaatimukset	31
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	31
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	37
	5 § Allergisen ja erityisruokavaliota noudattavan lapsen hoito	37
	a) Ammattitaitovaatimukset	37
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	37
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	41

6 §	Monikulttuurisuus	41
	a) Ammattitaitovaatimukset	41
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	41
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	45
7 §	Yrittäjyys	45
	a) Ammattitaitovaatimukset	45
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	45
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	47
Liite	Perhepäivähoidajan ammattitutkinnon suorittaneen ammattialan ja ammattitaidon kuvaus	48

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkinnojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näytöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

PERHEPÄIVÄHOITAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Perhepäivähoitajan ammattitutkinto muodostuu kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta (1–3) ja neljästä valinnaisesta tutkinnon osasta (4–7), joista valitaan kaksi. Tutkinto on valmis, kun kolme pakollista ja kaksi valinnaista tutkinnon osaa on suoritettu hyväksytysti.

Pakolliset tutkinnon osat ovat

1. Kasvatustietoisuus, kasvatuskumppanuus ja yhteistyötaidot
2. Varhaiskasvatus
3. Terveys, turvallisuus ja ruokahuolto.

Valinnaiset tutkinnon osat ovat

4. Erityistä tukea tarvitseva lapsi
5. Allergisen ja erityisruokavaliota noudattavan lapsen hoito
6. Monikulttuurisuus
7. Yrittäjyys.

PAKOLLISET OSAT

1 § Kasvatustietoisuus, kasvatuskumppanuus ja yhteistyötaidot
2 § Varhaiskasvatus
3 § Terveys, turvallisuus ja ruokahuolto

VALINNAISET OSAT

4 § Erityistä tukea tarvitseva lapsi	5 § Allergisen ja erityisruokavaliota noudattavan lapsen hoito
6 § Monikulttuurisuus	7 § Yrittäjyys

Kuva1. Perhepäivähoitajan ammattitutkinnon osat.

3 Luku

PERHEPÄIVÄHOITAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

A. PAKOLLISET TUTKINNON OSAT

1 § Kasvatustietoisuus, kasvatuskumppanuus ja yhteistyötaidot

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja kykenee tekemään eettisesti perusteltuja ratkaisuja.	Eettisten periaatteiden tunteminen ja soveltaminen Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• tuntee oman alansa eettiset periaatteet• ymmärtää eettisten periaatteiden merkityksen oman työnsä perustana• osaa perustella omat eettiset ratkaisunsa.

<p>Tutkinnon suorittaja on tietoinen omaa työtään ohjaavista arvoista.</p>	<p>Arvojen tunteminen ja soveltaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutustunut keskeisiin valtakunnallisiin varhaiskasvatuksen arvopohjaa kuvaaviin asiakirjoihin • on tietoinen päivähoitoa koskevista kunnallisista asiakirjoista ja osaa hyödyntää niitä omassa työssään • pystyy kuvaamaan, miten nämä arvot näkyvät hänen omassa työssään.
<p>Tutkinnon suorittaja on tietoinen ammattiinsa ja työhönsä liittyvistä eettisistä, moraalisisista ja juridisista vastuista, vaatimuksista ja oikeuksista.</p>	<p>Omaa alaa koskevien säästöjen tunteminen ja noudattaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii päivähoitoa ohjaavien lakien ja asetusten mukaisesti • tietää, mistä löytyy ajankohtaiset omaa työtään ohjaavat säädökset • tuntee omaa työtään koskevat työnantajan velvollisuudet ja vastuut • tuntee omat oikeutensa, vastuunsa ja velvollisuutensa • noudattaa voimassa olevaa työ-sopimuslakia, työehtosopimusta ja muita työtä koskevia määräyksiä.
<p>Tutkinnon suorittaja noudattaa työturvallisuusmääräyksiä.</p>	<p>Työturvallisuuden noudattaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa itsenäisesti etsiä tietoa työturvallisuusmääräyksistä ja -laeista • toimii työturvallisuuden edellyttämällä tavalla • tietää, miten väkivaltilanteissa tulee toimia ja osaa hakea apua tilanteeseen ja sen jälkihoitoon.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee varhaiskasvatuksen keskeiset käsitteet ja teoriaperustaa.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen teorian tuntemus ja soveltaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee erilaisten kasvatus- ja oppimisteorioiden perusteita ja ymmärtää niiden yhteydet kasvatustoimintaan

	<ul style="list-style-type: none"> • kykenee kuvaamaan omaa kasvatusnäkemystään ja sen todentumista kasvatustyössään • tuntee kasvatustieteen keskeiset käsitteet ja osoittaa kiinnostusta ajankohtaiseen varhaiskasvatustieteen keskusteluun.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee vastuunsa kasvatuskumppanuuden ja tasa-vertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta.</p>	<p>Kasvatuskumppanuus-käsitteen tunteminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää, mitä kasvatuskumppanuuskäsitteellä tarkoitetaan ja mitkä ovat sen keskeiset periaatteet. <p>Kasvatuskumppanuuden edellytysten luominen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarjoaa perheelle mahdollisuuden tutustua hoitopaikan toimintaan ja keskustella hoitosuhteeseen liittyvistä asioista jo ennen hoitosuhteen alkamista • tiedostaa oman kasvatuskäsityksensä ja osaa keskustella siitä vanhempien kanssa rakentavasti ja vanhempien kasvatuskäsitystä kunnioittaen • tuntee varhaiskasvatuksen toteuttamista säätelevät valtakunnalliset ja kunnalliset asiakirjat ja osaa keskustella niiden sisällöstä vanhempien kanssa • kuuntelee perheiden toiveita ja osoittaa arvostavansa vanhempien asiantuntemusta lapsensa suhteen • tiedostaa perheiden erilaisuuden ja kohtelee erilaisia perheitä tasa-vertaisesti.
<p>Tutkinnon suorittaja toimii aloitteellisesti ja aktiivisesti pyrkien vanhempien osallisuuden lisäämiseen ja yhteistyömuotojen kehittämiseen.</p>	<p>Aloitteellisuus yhteistyömuotojen järjestämisessä ja kehittämisessä Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa viestittää vanhemmille yhteistyön merkityksen ja pyrkii löytä-

	<p>mään kullekin perheelle sopivat yhteistyömuodot</p> <ul style="list-style-type: none"> • järjestää mahdollisuuksia lapsikohtaisiin keskusteluihin vanhempien kanssa heidän toivomustensa mukaisesti joko lapsen tai hoitajan kotona • järjestää vanhemmille mahdollisuuksia yhteisiin kasvatuskeskusteluihin koko lapsiryhmän vanhempien ja hoitajan kesken • osaa laatia yhdessä kaikkien vanhempien kanssa lapsiryhmää koskevat yhteiset toimintaperiaatteet ja noudattaa niitä työssään • kuuntelee vanhempien aloitteita ja ottaa ne mahdollisuuksien mukaan huomioon omassa toiminnassaan • osoittaa olevansa kiinnostunut lapsen arjesta keskustelemalla vanhempien kanssa päivittäin sekä päivähoitoon että lapsen kotiympäristöön liittyvistä tapahtumista.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää omaa ammatillista tietoaan ja kokemustaan sekä vanhempien omaa lastaan koskevaa tietoa ja kokemusta kunkin lapsen yksilöllisen kasvu-prosessin tukemiseksi.</p>	<p>Lapsen yksilöllisen kasvun tukeminen yhteistyössä vanhempien kanssa</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentoi lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista eri tavoin ja osaa hyödyntää materiaalia vanhempien kanssa käytävien keskustelujen pohjana • arvostaa vanhempien asiantuntevasta omasta lastaan koskevissa asioissa ja osaa hyödyntää sitä lapsen yksilöllisen kasvun tukemisessa • laatii jokaiselle ryhmänsä lapselle varhaiskasvatussuunnitelman yhteistyössä vanhempien kanssa • osaa hyödyntää lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tavoitteellisen varhaiskasvatustyön lähtökohtana • osaa arvioida lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa säännöllisesti yhdessä vanhempien kanssa.

<p>Tutkinnon suorittaja kykenee kohtaamaan ammatillisesti vaikeissakin elämäntilanteissa olevia perheitä.</p>	<p>Yhteistyö ja toimintavalmiudet perheen vaikeissa elämäntilanteissa Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa vaitiolovelvollisuutta • kykenee vuorovaikutukseen vanhempien kanssa perheen vaikeassakin elämäntilanteessa (esim. ero- tai surutilanne perheessä) • pyrkii aloittamaan keskustelun lapsen ja perheen tilanteesta, vaikka vanhemmat vaikuttaisivat aluksi haluttomilta keskusteluun • tukee vanhempia ja lasta oman ammatillisuutensa rajoissa ja osaa ohjata perheen tarvittaessa muun lisäavun piiriin • tietää eri tahot, joista voi hakea tarvittaessa ammatillista tukea myös itselleen.
<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää vuorohoidon asettamat haasteet perheen kanssa tehtävässä yhteistyössä.</p>	<p>Vuorohoidon järjestäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa sopia esimiehensä ja vanhempien kanssa vuorohoidon järjestelyistä • osaa luoda vuorohoidossa olevalle lapselle turvalliset ja rauhalliset olosuhteet yhteistyössä vanhempien kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää varahoidon toimivuuden merkityksen.</p>	<p>Lapsen varahoidon järjestäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää varahoidon toimivuuden merkityksen ja osaa keskustella siitä vanhempien kanssa • ymmärtää, että varahoitopaikkaan tutustuminen etukäteen on lapselle ja perheelle tärkeää • osaa huolehtia siitä, että lasta koskeva merkityksellinen tieto välittyy myös varahoitopaikkaan.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia moniammatillisia tukiverkostoja hyödyntäen.</p>	<p>Moniammatillinen työ Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää, mitä tukipalveluja kunnassa on tarjolla

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea eri asiantuntijoilta (esim. erityislastentarhanopettaja, psykologi) tukea tarvittaessa • osaa toimia yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa työskentelevien muiden asiantuntijatahojen kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja kykenee toimimaan vastuullisesti oman ammattinsa edustajana.</p>	<p>Oman ammattialan edustaminen ja kehittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvostaa omaa työtään ja ammattiaan • tekee työtään tavoitteellisesti • on motivoitunut osallistumaan oman alansa koulutuksen ja työn kehittämiseen. <p>Työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee fyysisen ja psyykkisen työssä jaksamisen edellytykset • ymmärtää työn kehittämisen merkityksen työkyvyn ylläpitämisessä • toimii ergonomisesti oikein • tunnistaa omien voimavarojensa rajoja • osaa hyödyntää vertais- ja esimiestukea.
<p>Tutkinnon suorittaja tunnistaa erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin liittyviä tunnetiloja ja osaa toimia niissä ammatillisesti.</p>	<p>Omien tunteiden tunnistaminen ja hallitseminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee omien tunteiden jäsentämiseen ja tunnetilojen rehelliseen käsittelemiseen • hallitsee omat tunnetilansa myös vaikeissa vuorovaikutustilanteissa • suhtautuu asiallisesti palautteeseen. <p>Suhtautuminen eriäviin mielipiteisiin Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa keskustella eriävistä mielipiteistä rakentavasti (toisen mielipiteen hyväksyminen, oman mielipiteen perusteleva)

	<ul style="list-style-type: none"> • kykenee neuvottelemaan erilaisista näkökulmista ja etsimään eri osapuolia tyydyttäviä ratkaisuja.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää erilaisia viestintätapoja.</p>	<p>Kielellinen viestintä Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee selkeään suulliseen ilmaisuun suomen tai ruotsin kielellä • hallitsee asiallisen kielenkäytön • osaa kirjallisen ilmaisun perustaidot. <p>Tietotekniikan käyttö Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee tekstinkäsittelyn, sähköpostin ja Internetin käytön perustaidot. <p>Sanattoman viestinnän käyttö Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää eleiden, ilmeiden, äänensävyjen ja kehonkielen merkityksen sanallisen ilmaisun tukena.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia vastuullisena oman työtiiminsä jäsenenä.</p>	<p>Omien mielipiteiden ilmaiseminen ja palautteen anto Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee ilmaisemaan ja perustelemaan omat mielipiteensä ryhmässä • osaa antaa rakentavaa palautetta työtiiminsä jäsenille • kykenee yhteistyöhön erilaisten ja eri tavoin toimivien ihmisten kanssa muuttuvissa tilanteissa, esim. vuorohoitokoti, ryhmäperhepäivähoito. <p>Yhteisiin sääntöihin ja tavoitteisiin sitoutuminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa yhteisesti sovittuja sääntöjä • toimii yhteisesti asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. <p>Lapsen edun mukainen toiminta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii lapsen edun mukaisesti

	huomioiden lastensuojelulain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää omaa työtään, ja hänellä on valmiudet oman ammattitaidon ja -alan jatkuvaan kehittämiseen.</p>	<p>Itsearviointi ja oman ammatillisen kehityksen tunnistaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida omaa osaamistaan realistisesti • tunnistaa omat ammatilliset vahvuudet ja kehittämistarpeet • kykenee tilannearviointiin ja osaa toimia joustavasti muuttuvissa tilanteissa. <p>Työn arviointi ja kehittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää jatkuvan arvioinnin merkityksen sekä oman työn että koko päivähoidon kehittämisessä • ymmärtää kunnallisen päivähoidon laatustrategian merkityksen ja osaa toimia sen mukaisesti • osaa antaa palautetta työyhteisössä • osaa vastaanottaa ja pyytää palautetta esimieheltä, työtovereilta ja asiakkailta • osaa hyödyntää palautetta oman toimintansa kehittämisessä • osallistuu päivähoidon kehittämiseen työnsä asiantuntijana. <p>Itsenäinen tiedon haku ja osaamisen päivittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee itsenäiseen tiedon hakemiseen ja ammattitaidon kehittämiseen (esim. kirjallisuus, ammattilehdet, Internet) • osaa päivittää osaamistaan ja hakea tarpeellista tietoa esim. uuden lapsen tullessa ryhmään.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Kasvatustietoisuus, kasvatuskumppanuus ja yhteistyötaidot -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa esitetyn ja tutkintotoimikunnan hyväksymien tavoin. Ammattitaito osoitetaan perhepäivähoidon käytännön työn vuorovaikutustilanteissa, työn suunnittelu-, ohjaus- ja kehittämistilanteissa. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitoilla, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työntekijätahon, työnantajatahon ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle viipymättä arvioinnin jälkeen.

2 § Varhaiskasvatus

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää, että lapsen perustarpeista sekä fyysisestä ja psyykkisestä turvallisuudesta huolehtiminen luovat perustan lapsen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.</p>	<p>Perustarpeista huolehtiminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• ymmärtää, millaisia ovat lapsen perustarpeet• huolehtii yksilöllisesti lasten hoidon ja hoivan tarpeista• on fyysisesti sekä henkisesti aktiivisesti läsnä ja lasten saatavilla luoden turvallisuuden tunnetta• osaa suunnitella joustavan päivärhythmin, jossa aktiivinen toiminta ja lepo muodostavat tasapainoisen kokonaisuuden• osaa ohjata ja kannustaa lapsia terveellisten elämäntapojen hallintaan (lepo, liikunta, ruokailu, ulkoilu jne.). <p>Lapsen hyväksyminen ja arvostava kohtelu Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• suhtautuu jokaiseen lapseen arvostavasti ja lämpimästi hyväksyen lapsen omana itsenään• kannustaa lapsia ja antaa positiivista palautetta• osoittaa kiinnostusta lapsen ajatuksia

	<p>kohtaan, kuuntelee lasta aidosti ja kannustaa lasta vuorovaikutukseen.</p> <p>Lapsen tasa-arvoinen kohtelu Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kohtelee lapsia tasa-arvoisesti riippumatta lapsen sukupuolesta tai sosiaalisesta, kulttuurisesta tai etnisestä alkuperästä • osaa tarkastella kriittisesti omia asenteitaan erilaisuutta kohtaan • osaa hakea tarvittavan tiedon hoitoryhmässä olevien lasten kulttuureista välttääkseen ennakkoluuloja ja stereotyyppioita. <p>Tasapainoiset ja turvalliset ihmissuhteet Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia turvallisena kasvattajana ja aikuisena lapselle • osaa vaalia lapsen kiintymyssuhdetta omaan perheeseensä • ymmärtää vertaissuhteiden merkityksen ja auttaa vaalimaan hyvää henkeä lapsiryhmässä • osaa omalla toiminnallaan ylläpitää rauhallista ja riidatonta ilmapiiriä.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia vastuullisena kasvattajana.</p>	<p>Johdonmukaisuus ja mallina oleminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii arjen kasvatustilanteissa johdonmukaisesti ja noudattaa vanhempien ja lasten kanssa yhdessä laadittuja sopimuksia • ymmärtää oman käyttäytymisen merkityksen mallioppimisen näkökulmasta ja toimii myönteisenä mallina lapsiryhmälleen.
<p>Tutkinnon suorittajan toiminnassa hoito, kasvatustilanteet ja opetus muodostavat tasapainoisen kokonaisuuden.</p>	<p>Päivittäinen toiminta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tietoisesti ja suunnitelmallisesti käyttää arjen tilanteita (kuten ruoan-

	<p>laitto, ruokailu, tiskaaminen, pukeminen, peseytyminen) oppimis- ja kasvatustilanteina</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa rakentaa ruokailutilanteista rauhallisia, esteettisesti miellyttäviä ja viihtyisiä • luo omalla toiminnallaan päivittäisiin tilanteisiin (mm. siirtymätilanteet) kiireettömän tunnelman • antaa tilaa lapsen omalle osallisuudelle • kannustaa lasta omatoimisuuteen • osaa antaa lapselle tukea tarvittaessa. <p>Toiminnan monipuolisuus ja tasapainoisuus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • mahdollistaa ja on mukana toiminnassa, joka muodostuu lasten omaehtoisesta leikistä, erilaisista ohjatuista tilanteista sekä kodin arkitoimintoihin osallistumisesta.
<p>Tutkinnon suorittaja ymmärtää kielen merkityksen varhaiskasvatuksessa sekä osaa tukea lapsen kielellistä kehitystä ja ilmaisuja.</p>	<p>Vuorovaikutuksen ja kielellisen ilmaisun edistäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa reagoida lasten yksilöllisiin kontaktialoitteisiin ja rohkaista lasta vuorovaikutukseen • osaa kuunnella lasta aidosti. <p>Kielellisen kulttuurin edistäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää kieltä monipuolisesti • osaa hyödyntää kirjallisuutta ja lastenkulttuuria toiminnassa • osoittaa kiinnostusta lasten kielelliseen ilmaisuun ja tarjoaa siihen monipuolisia mahdollisuuksia (esim. saduttaminen, kirjallisuus, teatterit, musiikki).

	<p>Kielen käyttö päivittäisessä toiminnassa</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hyödyntää arkipäivän tilanteita (pukeminen, riisuminen, ruokailu, hygienia) lapsen kielellisen kehityksen edistämiseksi • osaa tarjota lapsille mahdollisuuksia sekä puhutun että kirjallisen kielen havainnoimiseen arkipäivän toiminnoissa • osaa tunnistaa lapsen kielellisen kehittymisen piirteitä ja keskustella havainnoistaan vanhempien kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee lapselle ominaiset tavat toimia ja osaa ottaa ne toiminnassa huomioon.</p>	<p>Leikkimisen mahdollistaminen toiminnassa</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee pääpiirteissään, miten leikki kehittyy • ymmärtää leikin merkityksen lapsen oppimiselle ja kehittymiselle ja osaa tukea leikin kehitystä • osaa havainnoida lasten leikkiä ja hyödyntää saatua tietoa lasten leikkien edistämiseksi • osaa suunnitella ja muokata lasten leikkiympäristöä lasten yksilöllisten tarpeiden ja mielenkiinnon kohteiden mukaisesti (tilat, materiaalit ja välineet) • osaa ottaa lapset mukaan leikkiympäristön suunnittelemiseen • ymmärtää pitkäkestoisen leikin merkityksen ja osaa huomioida sen tila- ja aikajärjestelyissä • tunnistaa lasten sanallisia ja sanattomia leikkialoitteita ja kykenee vastaamaan niihin • osaa rikastuttaa lasten leikkiä lukemalla satuja, tekemällä retkiä, osallistumalla lasten leikkeihin ja ohjaamalla niitä tarpeen mukaan.

Liikkumisen mahdollistaminen toiminnassa

Tutkinnon suorittaja

- ymmärtää monipuolisen liikunnan ja liikkumisen merkityksen lasten terveydelle sekä fyysisten taitojen kehittymiselle
- osaa suunnitella päiväjärjestyksen siten, että lapsilla on mahdollisuus päivittäiseen liikkumiseen
- osaa poistaa liikuntaan ja liikkumiseen liittyviä esteitä ja opettaa lapsille terveyttä edistävää ja turvallista liikkumista
- osaa muunnella tiloja ja hyödyntää lähiympäristöä mahdollistaakseen myös vauhdikkaat pelit, leikit ja liikkumisen
- osaa suunnitella, järjestää ja ohjata liikuntatilanteita ja tukea tavoitteellisesti lasten motoristen taitojen kehittymistä.

Lapsen tutkivan toiminnan mahdollistaminen

Tutkinnon suorittaja

- ymmärtää tutkimisen merkityksen lapsen ajattelutoimintojen kehitykselle
- osaa hyödyntää lähiympäristöä ja luontoa lapsen tutkivan toiminnan ympäristönä
- mahdollistaa lapsille monipuolisia, lasten omaa mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia ja antaa aikaa tutkimiselle ja ihmettelylle
- arvostaa ja kuuntelee lasten kysymyksiä ja pohdintoja
- osaa auttaa lapsia etsimään ratkaisuja ja selityksiä ympäröivän maailman ilmiöihin.

	<p>Taiteellisen kokemisen ja ilmaisun mahdollistaminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää monipuolisen luovan toiminnan merkityksen lapsen kehitykselle ja hyvinvoinnille • antaa tilaa, aikaa ja rauhaa lapsen mielikuvitukselle ja luovalle kokeilulle • osaa tarjota lapsille mahdollisuuksia toimia monipuolisesti taiteen eri osa-alueilla: esim. mahdollisuus maalata, piirtää, soittaa, laulaa, rakentaa, näytellä, tanssia, nikkaroida, askarrella, ommella, kuunnella tai keksiä satuja ja runoja • suhtautuu arvostavasti lasten tuotoksiin ja osaa tukea lasten luovan ilmaisun kehittymistä • osaa hyödyntää lähiympäristön mahdollisuudet lasten taiteellisissa elämyksissä.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot ja ymmärtää niiden merkityksen toiminnan monipuolistamisessa.</p>	<p>Sisällölliset orientaatiot kasvattajan työvälineenä</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää, että sisällölliset orientaatiot ovat erilaisia tapoja kokea ja hahmottaa maailmaa • ymmärtää, että orientaatiot eivät ole sisältöjä, joita lasten tulisi oppia, vaan ne ovat kasvattajan apuvälineitä monipuolisen toiminnan ja ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa • ymmärtää, että sisällölliset orientaatiot ovat osa arjen toimintoja ja lapselle ominaisia tapoja toimia. <p>Matemaattisen orientaation hyödyntäminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa ohjata lapsia vertaamaan, päättämään ja laskemaan arkielämän tilanteissa lapselle tuttujen ja heitä kiinnostavien materiaalien ja esineiden avulla.

Luonnontieteellisen orientaation hyödyntäminen

Tutkinnon suorittaja

- osaa ohjata lapsia havainnoimaan ja tutkimaan elollisen luonnon ilmiöitä (eläimet, kasvit) eri vuodenaikoina ja tekemään erilaisia kokeita, joiden kautta luonnon ilmiöt alkavat avautua lapsille.

Historiallis-yhteiskunnallisen orientaation hyödyntäminen

Tutkinnon suorittaja

- osaa ohjata lapsia menneisyyden ja nykyisyyden havaitsemiseen ja ymmärtämiseen erilaisten esineiden, tarinoiden ja lähiympäristöön tutustumisen kautta.

Esteettisen orientaation hyödyntäminen

Tutkinnon suorittaja

- osaa tarjota lapsille mahdollisuuksia kokea, havaita, kuunnella, katsella, tuntea, luoda ja kuvitella eri aisti-alueiden kautta.

Eettisen orientaation hyödyntäminen

Tutkinnon suorittaja

- osaa käsitellä lasten kanssa eettis-moraalisia teemoja ja tunteita (oikea-väärä, hyvä-paha, totuus-valhe, oikeudenmukaisuus, pelko, ahdistus, syyllisyys) lapselle turvallisella tavalla.

Uskonnollis-katsomuksellisen orientaation hyödyntäminen

Tutkinnon suorittaja

- tuntee ja kunnioittaa ryhmänsä lasten ja perheiden uskonnollista vakaumusta ja siihen liittyviä tapoja ja perinteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa toimintaa loukkaamatta eri perheiden vakaumusta

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa tukea tavoitteellisesti lasten kasvamista monikulttuurisuuden ja erilaisuuden hyväksymiseen • osaa huomioida uskonnollis-katsomukselliset kysymykset lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa yhdessä vanhempien kanssa • osaa tarjota lapselle mahdollisuuksia hiljaisuuteen ja ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella toimivan, oppimiseen innostavan ja monipuolisen ympäristön sekä hyödyntää lähiympäristön mahdollisuuksia.</p>	<p>Ympäristön lapsiystävällisyys Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää, että perhepäivähoidon arjen ympäristöt, kuten perhepäiväkoti, piha ja lähiympäristö ovat oleellisia varhaiskasvatuksen toimintaympäristöjä • osaa lisätä lasten osallistumisen ja omatoimisuuden mahdollisuuksia ympäristössä (esim. itsenäisen wc-käynnin mahdollistaminen, itsenäinen ruokailu, leikkien rakentaminen) • osaa tukea ja ohjata lapsia monipuoliseen ympäristön käyttöön • ymmärtää, että lapset tarvitsevat tilaa rajuunkin liikkumiseen, leikkiin, hiljentymiseen ja lepoon. <p>Ympäristön turvallisuus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää, että tilojen turvallisuudesta huolehtiminen vapauttaa aikaa lasten kanssa yhdessä toimimiseen • on tietoinen oman perhepäiväkotinsa ympäristön vaaroista (mm. liikenne, vesistöt) ja osaa ohjata lapsia huomioimaan nämä vaarat • osaa tarkastella vaaran käsitettä oman lapsiryhmänsä näkökulmasta • ymmärtää, että ympäristön turvallisuuden vaikuttavat myös säännöt ja kasvattajan oma toiminta (mm. tilannetaju).

	<p>Ympäristön viihtyisyys Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon lasten näkemykset pyrkiessään lisäämään ympäristön viihtyisyyttä • ymmärtää, että aikuisten ja lasten käsitys ympäristön viihtyisyydestä ei aina ole yhteneväinen.
<p>Tutkinnon suorittaja tietää pääpiirteissään, miten lapsen kehitys etenee ja osaa hyödyntää tätä tietoa työssään.</p>	<p>Kehityksen ja oppimisen prosessien tiedostaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää, että lasten kehityksessä on yksilöllisiä eroja • ymmärtää, että kasvatusympäristön lämmin ilmapiiri muodostaa pohjan oppimisen ja kehittymisen prosesseille • ymmärtää, että oppiminen on sosiaalinen tapahtuma • ymmärtää, että fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kehitys muodostavat kokonaisvaltaisen prosessin. <p>Kehityksen ja oppimisen tukeminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa rakentaa oppimiselle otollisia tilanteita • ymmärtää, että lapset voivat tarvita erityistä tukea oppimisen ja kehityksen prosesseissaan eri tilanteissa ja eripituisia aikoja.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella toimintaa tietoisesti ja tavoitteellisesti sekä arvioida sitä säännöllisesti.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen suunnittelu Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää suunnittelun merkityksen tietoisien ja tavoitteellisten toiminnan perustana • ymmärtää, että varhaiskasvatuksen suunnitelma on työväline toiminnan kehittämiseksi • osaa yhteistyössä vanhempien ja muiden kasvatustiimiin kuuluvien kanssa laatia omaan yksikköönsä

	<p>varhaiskasvatuksen suunnitelman</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida toimintaa ja sitä kautta suunnitelman toteutumista • ymmärtää lapsikohtaisen suunnitelun merkityksen ja osaa laatia suunnitelman yhdessä vanhempien kanssa sekä arvioida sen toteutumista. <p>Dokumentoinnin merkityksen ymmärtäminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää lasten havainnoinnin ja toiminnan dokumentoinnin merkityksen ja osaa hyödyntää niitä työssä • osaa käyttää dokumentoitua tietoa yhteistyössä vanhempien kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää omaa työtään ja työtapojaan.</p>	<p>Työn arviointi ja kehittäminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida omaa osaamistaan ja työtapojaan realistisesti • ymmärtää jatkuvan arvioinnin merkityksen sekä oman työn että koko päivähoidon kehittämisessä • osaa antaa ja vastaanottaa palautetta työyhteisössä • osaa hyödyntää palautetta oman toimintansa kehittämisessä. <p>Itsenäinen tiedon haku ja osaamisen päivittäminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee itsenäiseen tiedon hakemiseen ja ammattitaidon kehittämiseen (esim. kirjallisuus, ammattilehdet, Internet).

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Varhaiskasvatus-tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin. Ammattitaito osoitetaan ammattitaitovaatimusten mukaisessa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Arviointiaineistoina käytetään hoito-, kasvatus- ja oppimistilanteiden havainnoinnin lisäksi tutkinnon suorittajan tuottamia dokumentteja lapsista ja lasten toiminnasta. Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työntekijätahon, työnantajatahon ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle viipymättä arvioinnin jälkeen.

3 § Terveys, turvallisuus ja ruokahuolto

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa huolehtia perhepäiväkodin puhtaudesta ja turvallisuudesta.	<p>Perhepäiväkodin puhtaudesta huolehtiminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• osaa huolehtia kodin eri tilojen puhtaudesta ja hallitsee asianmukaisten siivousaineiden ja -välineiden käytön• ymmärtää kodin tuuletuksen merkityksen• osaa huolehtia leikkivälineiden puhtaudesta• osaa huolehtia vuodevaatteiden puhtaudesta ja käyttömukavuudesta• osaa huolehtia kodin järjestyksen ylläpitämisestä. <p>Tilojen turvallisuus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• huolehtii perhepäiväkodin turvallisuudesta (esim. liesisuojuukset, liukuesteet, turvaportit, myrkylliset kasvit, pesuaineiden ja lääkkeiden säilytys, pistorasioiden suojaus, ikkunoiden ja ovien aukeamisen tarkistaminen, pikkuesineiden säilytys, paloturvallisuus)• ottaa huomioon ulkotilojen turvallisuuden (esim. ulkoilulaitteiden

	<p>turvallisuus, liikennejärjestelyt, myrkylliset kasvit)</p> <ul style="list-style-type: none"> • havainnoi muuttuvaa ympäristöään ja toimii aktiivisesti vaaratekijöiden poistamiseksi. <p>Tilojen asianmukaisuus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa järjestää rauhallisen ja viihtyisän lepotilan • osaa järjestää toimivan leikki- ja oleskelutilan • osaa järjestää viihtyisän ja asianmukaisen ruokailutilan.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa terveellistä ja turvallista ruokaa lapsille.</p>	<p>Ravintoaineiden tärkeys lapsen terveyden ylläpitämisessä Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää yleisten ravitsemussuositusten tarpeellisuuden lapsen hyvinvoinnin kannalta (energian saannin ja kulutuksen tasapaino, hiilihydraattien runsas käyttö, suolan ja kovan rasvan vähäinen käyttö) • osaa valmistaa terveellistä, ravitsemussuositusten mukaista ruokaa peruselintarvikkeista • osaa käyttää työnantajan valmista ruokalistaa ja muokata sitä omiin tarpeisiinsa sopivaksi • osaa suunnitella viikkoruokalistan. <p>Elintarvikehygienia Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää elintarvikehygienian tärkeyden ruoanvalmistuksessa, tarjoilussa ja säilytyksessä • osaa toimia hygieniaosaamisvaatimusten mukaisesti • osaa välttää ruoanvalmistuksessa lisäaineita ja vieraita aineita • osaa etsiä ja tutkia ruoka-aineseosteita.

	<p>Erityisruokavaliot Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toteuttaa lapsen ruokavaliota annettujen ateriasuunnitelmien mukaisesti • tunnistaa yleisimmät ruoka-allergiat ja -rajoitukset • osaa ottaa huomioon erityisruokavalioiden vaikutuksen ruoanlaitossa.
<p>Tutkinnon suorittaja toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.</p>	<p>Kestävän kehityksen mukainen toiminta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa vähentää jätteiden määrää oikeilla valinnoilla • osaa lajitella jätteet asianmukaisesti • hallitsee ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavien pesuaineiden tarkoituksenmukaisen käytön • tiedostaa lähiruoan merkityksen ruoanvalmistuksessa • ymmärtää materiaalien uusiokäytön merkityksen.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia asianmukaisesti lapsen sairaus- ja tapaturmatilanteissa.</p>	<p>Sairaus- ja tapaturmatilanteet Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa tavallisimpien lasten tautien ja -sairauksien oireita • hallitsee ensiavun SPR:n EA I-kurssin tasoisesti • päivittää ensiaputaitojaan säännöllisesti • osaa huolehtia siitä, että perhepäiväkodissa on asianmukaiset ensiaputarvikkeet • ilmoittaa välittömästi vanhemmille lapsen tapaturmasta ja sairaudesta • osaa huolehtia, että lapsi saa asianmukaista hoitoa • osaa tarvittaessa tehdä vastuullisesti ratkaisujaan nopeasti • hallitsee työnantajalle tapaturmista ilmoittamisen periaatteet (vahinkoilmoituksen tekeminen).

<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää omaa työtään ja työtapojaan.</p>	<p>Työn arviointi ja kehittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida omaa osaamistaan ja työtapojaan realistisesti • ymmärtää jatkuvan arvioinnin merkityksen sekä oman työn että koko päivähoidon kehittämisessä • osaa antaa ja vastaanottaa palautetta • osaa hyödyntää palautetta oman toimintansa kehittämisessä. <p>Itsenäinen tiedon haku ja osaamisen päivittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee itsenäiseen tiedon hakemiseen ja ammattitaidon kehittämiseen (esim. kirjallisuus, ammattilehdet, Internet) • hankkii tarpeellisen tiedon esim. uuden lapsen tullessa hoitoon.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Terveys, turvallisuus ja ruokahuolto -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämisuunnitelmassa esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin. Ammattitaito osoitetaan perhepäivähoidon käytännön työssä, aidossa toimintaympäristössä. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työntekijätahon, työnantajatahon ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle viipymättä arvioinnin jälkeen.

B. VALINNAISET TUTKINNON OSAT

4 § Erityistä tukea tarvitseva lapsi

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee erityiskasvatuksen teoriaa ja järjestämisen periaatteita.</p>	<p>Erityiskasvatuksen teorian osaaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tietää perusasiat erityistä tukea tai tukea tarvitsevan lapsen kasvatuksesta, kehityksestä ja oppimisesta• tuntee perhettä tukevan palvelujärjestelmän, keskeiset lait, säädökset ja suositukset sekä niiden merkityksen omassa työssään• osaa arvioida lapsen tuen tarvetta ja ymmärtää erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen käyttäytymistä• osaa perustella valintansa ja ratkaisunsa kriittisesti. <p>Varhaisen puuttumisen merkityksen ymmärtäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tunnistaa varhaisessa vaiheessa lapsen tuen tarpeen• ymmärtää varhaisen puuttumisen merkityksen ennaltaehkäisevänä tekijänä ja toimii ennaltaehkäisevästi yhteistyössä muiden asiantuntijoiden ja perheen kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia yhteistyössä lapsen kasvatukseen ja kuntoutukseen osallistuvien henkilöiden kanssa.</p>	<p>Moniammatillinen työ Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tuntee ekokulttuurisen näkemyksen ja omaksuu sen oman toimintansa perustaksi• on mukana tarvittaessa laatimassa lapsen yksilöllistä varhaiskasvatussuunnitelmaa• tekee yhteistyötä lapsen kasvatuksen ja kuntoutuksen virallisissa ja epävirallisissa verkostoissa• käyttää työssään yhteistyössä sovittuja menetelmiä päivittäisen toiminnan tasolla.

	<p>Vuorovaikutustaidot Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii vuorovaikutuksessa luontevasti ja aidosti • osaa suhtautua kunnioittavasti erilaisiin huoltajiin ja lapsiin • tiedostaa oman osaamisensa rajat ja pyytää tarvittaessa ohjeita ja neuvoja.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia lapsen yksilöllisen tuen tarpeen mukaan.</p>	<p>Lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa ohjauksessaan lapsikeskeistä yksilöllisyyden periaatetta • toimii kannustavasti ja lapsen omatoimisuutta ja itseohjautuvuutta tukevasti • toimii yhteistyössä muiden tahojen kanssa • ottaa huomioon erilaisuuden yksilöiden ja yksilön eri kehitystasojen välillä • toimii joustavasti ja itsenäisesti. <p>Toiminnan järjestäminen tuen tarpeen mukaan Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee toiminnan järjestämisen suunnitelmallisesti lapsen tuen tarpeen mukaan • kykenee tukemaan lapsia voimavarojen löytämisessä • osaa käyttää lapsen vertaisryhmää tuetussa varhaiskasvatuksessa • osaa ottaa toiminnassaan huomioon toimintaympäristön fyysiset, psyykkiset, tiedolliset ja sosiaaliset ominaisuudet (esim. liikkumisesteet, tilojen kaikuisuus- ja valaistusseikat, materiaalitarronta) • osaa ohjata lasta tunnistamaan ja hallitsemaan sosiaalisen käyttäytymisen muotoja (esim. ryhmän säännöt, tavat)

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää erilaisia menetelmiä asiantuntijoiden ohjeiden mukaan.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon lapsen puheen ja kielen vaikeuksia.</p>	<p>Kielellisten ja puheen häiriöiden tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon lapsen kielen kehityksen vaiheen omassa kasvatustoiminnassaan • tunnistaa puheen kehityksen viivästyksiä • tunnistaa puheen kehityksen poikkeavuuksia (puhe- ja äänihäiriöt, änkytys, sokellus, mutismi) • tuntee dysfasian eri muotoja ja asteita • osaa tukea kielen oppimisprosessia eri ikävaiheissa (esim. tukiviittomat, pictot) • osaa käyttää kasvatustilanteissa vaihtelevia vuorovaikutuksen menetelmiä • osaa käyttää kielen ja puheen kehitystä tukevia menetelmiä asiantuntijoiden ohjeiden mukaan.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ottaa toiminnassaan huomioon lapsen käyttäytymisen häiriöitä.</p>	<p>Käyttäytymishäiriöiden tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee käyttäytymishäiriöiden erilaisia ilmenemismuotoja esim. sopeutumattomuutta aiheuttavia tekijöitä • toimii luotettavana ja turvallisenä aikuisena kasvatussuhteessa • toimii johdonmukaisesti yhteisesti sovittujen rajojen mukaisesti • tukee lapsen kasvatusta käyttäen oikeita menetelmiä häiriöiden aiheuttamien vaikeuksien vähentämiseksi asiantuntijoiden ohjeiden mukaan.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon neurologisten häiriöiden vaikutuksia lapsen hoitoon, kasvatukseen ja oppimiseen.</p>	<p>Tarkkaavaisuushäiriöiden tunteminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee oireyhtymiä, joihin liittyy tarkkaavaisuuden häiriöitä, jotka

	<p>aiheuttavat tarkkaamattomuutta tai hyperaktiivisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • hahmottaa lapsen kokonaistilanteen auttaen mahdollistamaan kasvatuksen ja oppimisen riittävällä ohjauksella ja tuella • osaa käyttää kasvatuksen ja oppimisen edistämiseen kuntoutumenehtelmiä asiantuntijoiden ohjeiden mukaan. <p>Autismin tunteminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää autistisen käyttäytymisen ilmenemismuotoja • osaa järjestää ympäristön strukturoiduksi, ylläpitää päiväjärjestystä ja tukea lapsen oma-toimisuutta ja itsenäistä toimintaa • tietää lapsen kasvatus-, opetus- ja kuntoutussuunnitelman tavoitteiden merkityksen omassa työssään ja toimii niiden mukaisesti • osallistuu kasvatussuunnitelman tekemiseen, toteutukseen ja arviointiin päivähoidossa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon liikuntavammaisen lapsen tuen tarpeen.</p>	<p>Liikuntavammaisen lapsen kanssa toimiminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää perusasiat liikuntavammaisuudesta • ymmärtää fyysisen avustamisen käsitteen • osaa järjestää ympäristön liikunnalle esteettömäksi ja motivoivaksi • osaa käyttää apuvälineitä tarvittaessa asianmukaisesti ja annettuja ohjeita noudattaen • tekee yhteistyötä vanhempien ja asiantuntijoiden kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon toiminnassaan aistivammaiset lapset ja osaa toimia</p>	<p>Kuulovammaisuuden tunteminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää eriaistisen kuulovamman

<p>asiantuntijoiden antamien ohjeiden mukaisesti.</p>	<p>aiheuttamien rajoitteiden vaikutukset lapsille</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa jäsentää visuaalisen ympäristön selkeäksi ja osaa perehtyä tarvittaviin apuvälineisiin • osaa käyttää tarkoituksenmukaisia viestinnän ja kommunikoinnin menetelmiä kuulovammaisen lapsen kanssa toimiessaan. <p>Näkövammaisuuden tunteminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää eriateisen näkövammaisuuden aiheuttamien rajoitteiden vaikutukset lapsille • osaa järjestää ympäristön selkeäksi ja perehtyy tarvittaviin apuvälineisiin • osaa käyttää tarkoituksenmukaisia viestinnän ja kommunikoinnin menetelmiä näkövammaisen lapsen kanssa toimiessaan.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon sensorisen integraation häiriön.</p>	<p>Sensorisen integraation häiriöiden merkityksen ymmärtäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää erilaisten hahmotushäiriöiden vaikutuksia lapsen kasvatuksessa ja oppimisessa • osaa havainnoida erilaisia hahmotushäiriöitä • tuntee erilaisia sensorisen integraation harjoitusmenetelmiä ja osaa käyttää niitä tarvittaessa • tekee yhteistyötä vanhempien ja asiantuntijoiden kanssa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon toiminnassaan kehitysvammaisia lapsia ja osaa tukea, ohjata ja avustaa heitä asiantuntijoiden antamien ohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Kehitysvammaisuuden tunteminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee yleisimmät kehitysvammaisuuteen liittyvät sairaudet ja vammat • ymmärtää kehitysvammaisuuden vaikutuksia lapsen kokonaiskehitykseen ja oppimiseen • ymmärtää kehitysvammaisuuden

	<p>mukaisia toimintakyvyn rajoitteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää lapsen kasvatukseen, opetukseen ja kuntoutussuunnitelman tavoitteiden merkityksen omassa työssään ja toimii niiden mukaisesti.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon toiminnassaan kroonisesti sairaan lapsen.</p>	<p>Kroonisesti sairaan lapsen hoitaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa turvata lapsen henkiset ja fyysiset tarpeet • osaa tehdä sairauden vaatimat hoitotoimet vanhempien ja asiantuntijoiden ohjeiden mukaan • osaa tukea lapsen minäkuvaa, hänen onnistumisen kokemuksiaan ja itsenäisyyttään • osaa turvata lapsen osallistumismahdollisuudet eri toiminnoissa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää omaa työtään ja työtapojaan.</p>	<p>Työn arviointi ja kehittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida omaa osaamistaan ja työtapojaan realistisesti • ymmärtää jatkuvan arvioinnin merkityksen sekä oman työn kehittämiseksi että lapsen kehityksen tukemisessa • osaa antaa ja vastaanottaa palautetta • osaa hyödyntää palautetta oman toimintansa kehittämiseksi. <p>Itsenäinen tiedon haku ja osaamisen päivittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kykenee itsenäiseen tiedon hakemiseen ja ammattitaidon kehittämiseen (esim. kirjallisuus, ammattilehdet, Internet) • hankkii tarpeellisen tiedon esim. uuden lapsen tullessa hoitoon.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Erityistä tukea tarvitseva lapsi -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa esitetyn ja tutkintotoimikunnan hyväksymän tavoitin. Ammattitaito osoitetaan käytännön työssä, sellaisissa aidoissa toimintaympäristöissä, joissa erityistä hoitoa ja kasvatusta järjestetään. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitoilla, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työntekijätahon, työnantajatahon ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle viipymättä arvioinnin jälkeen.

5 § Allergisen ja erityisruokavaliota noudattavan lapsen hoito

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon allergisen lapsen hoitotyössä.	Allergiasaneeraus Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• ymmärtää pölypunkkien vähentämisen merkityksen• ymmärtää perhepäiväkodin sisustusmateriaalivalinnoissa helppohoitoisuuden merkityksen• ymmärtää irtotekstiilien määrän vähentämisen merkityksen pölyisyyden vähentämiseksi• ymmärtää huonekasvien allergisoivan vaikutuksen• ymmärtää siitepölysuodattimien asentamisen tarpeen allergiaoireiden vähentämiseksi• ymmärtää ovellisten tai kannellisten säilytystilojen merkityksen tavaroiden säilyttämisessä• ymmärtää siivouksen säännöllisyyden merkityksen allergiaoireiden ehkäisyssä• osaa valita ja annostella oikein hajusteettomia ja neutraaleja pesuaineita• ymmärtää kotieläinten haitallisen vaikutuksen allergialapselle.

	<p>Allergisen lapsen hoito Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää allergisiin sairauksiin liittyviä määritelmiä (allerginen nuha, atooppinen ihottuma, astma, anafylaksia) • osaa päivittää säännöllisesti vanhemmilta tietonsa lapsen allergian hoidosta • osaa lievittää lapsen allergiaoireita saamiensa ohjeiden mukaan • ymmärtää infektioiden ehkäisyn merkityksen allergian tai astman tasapainossa pitämisen kannalta.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa lasta, jolla on diabetes.</p>	<p>Diabeteslapsen hoito Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää perusasiat diabeteksestä • tuntee hoidon tavoitteet ja menetelmät (insuliinin, ruoan ja liikunnan merkitys) • toteuttaa lapsen ateriasuunnitelmien mukaista ruokavaliota • kykenee havaitsemaan verensokerin heilahtelujen oireita • osaa ehkäistä verensokerin laskua • osaa antaa ensiapua verensokerin heilahteluissa • ilmoittaa asiaankuuluvalla tavalla vanhemmille lapsen voinnin muutoksista.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa lasta, jolla on ruoka-aineallergia.</p>	<p>Ruoka-aineallergisen lapsen hoito Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää ja tunnistaa ruoka-aineallergian oireita ja niiden merkityksen • tunnistaa ruoka-aineallergiaa aiheuttavat ruoka-aineet ja niitä sisältävät elintarvikkeet ja osaa tarkistaa niiden olemassaolon tuoteselosteista • osaa poistaa allergiaa aiheuttavan elintarvikkeen ruokavaliosta • osaa korvata poistetut ruoka-aineet ruoanvalmistuksessa muilla tuotteilla

	<ul style="list-style-type: none"> • keskustelee vanhempien kanssa ruokavaliosta ja korvaavien valmisteiden käytöstä.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa lasta, jolla on laktoosi-intoleranssi.</p>	<p>Laktoositonta tai vähälaktoosista ruokavaliota noudattavan lapsen hoito</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tarkistaa elintarvikkeissa olevan laktoosin määrän • osaa välttää laktoosia sisältäviä elintarvikkeita ruokavaliossa • osaa korvata laktoosia sisältäviä elintarvikkeita muilla tuotteilla • tunnistaa vähälaktoosisia elintarvikkeita ja osaa käyttää niitä ruoan valmistuksessa • keskustelee vanhempien kanssa ruokavaliota täydentävistä ruoka-aineista.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa lasta, jolla on keliakia.</p>	<p>Gluteenitonta ruokavaliota noudattavan lapsen hoito</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää perusasiat keliakiasta • osaa tarkistaa gluteenittomuuden tuoteselosteista • osaa poistaa lapsen ruokavaliosta gluteenia sisältävät tuotteet • osaa korvata gluteenia sisältävät viljat ruoanvalmistuksessa • osaa kertoa vanhemmille mahdollisuudesta saada hoitotukea.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa lasta, jolla on ummetus.</p>	<p>Runsaskuituista ruokavaliota noudattavan lapsen hoito</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa ummetuksen oireita • osaa hoitaa lasta saatujen ohjeiden mukaan (kuidut, kuivatut hedelmät, runsas neste, hapanmaitotuotteet) • ymmärtää liikunnan merkityksen ja huolehtii siitä hoitopäivän aikana • turvaa lapselle kiireettömän ja rauhallisen käynnin WC:ssä

	<ul style="list-style-type: none"> • keskustelee vanhempien kanssa noudatettavasta ruokavaliosta.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa lasta, jolla on jokin muu erityinen ruokavaliio.</p>	<p>Kasvisruokavaliota noudattavan lapsen hoito Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa kasvisruokavalion pääryhmät • osaa korvata vältettävät ruoka-aineet ruokavaliiossa • tiedostaa eri ravintoaineiden saannin ja puutokset eri kasvisruokavalioryhmissä • tiedostaa kasvisruokavalion edut ja haitat lapsen ravitsemuksen näkökulmasta • keskustelee vanhempien kanssa noudatettavasta ruokavaliosta. <p>Eettistä ruokavaliota noudattavan lapsen hoito Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa vältettävät ruoka-aineet • osaa tarkistaa vältettävät ruoka-aineet tuoteselosteista • osaa korvata vältettävät ruoka-aineet muilla ruoka-aineilla • keskustelee vanhempien kanssa noudatettavasta ruokavaliosta.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää omaa työtään ja työtapojaan.</p>	<p>Työn arviointi ja kehittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida omaa osaamistaan ja työtapojaan realistisesti • osaa arvioida oman työnsä laatua • kykenee joustavaan toimintaan muuttuvissa tilanteissa ja osaa tarvittaessa tehdä vastuullisia ratkaisujaan nopeasti • osaa hyödyntää palautetta oman toimintansa kehittämisessä <p>Itsenäinen tiedon haku ja osaamisen päivittäminen Tutkinnon suorittaja</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kykenee itsenäiseen tiedon hakeamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen (esim. kirjallisuus, ammattilehdet, Internet) • hankkii tarpeellisen tiedon esim. uuden lapsen tullessa hoitoon.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Allergisen ja erityisruokavaliota noudattavan lapsen hoito -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin. Ammattitaito osoitetaan perhepäivähoidon käytännön työssä, aidossa toimintaympäristössä. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitoilla, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työntekijätahon, työnantajatahon ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi. Arvioitujen suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle viipymättä arvioinnin jälkeen.

6 § Monikulttuurisuus

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa tarkastella arvojaan ja asenteitaan suhteessa kulttuuriseen ja uskonnolliseen erilaisuuteen.</p>	<p>Arvojen tunnistaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tarkastella kriittisesti omia asenteitaan erilaisuutta kohtaan • toimii oikeudenmukaisesti ja suhtautuu kunnioittavasti eri kulttuureista tuleviin perheisiin • tiedostaa omien kulttuuristen toimintatapojen vaikutuksia työhönsä • tiedostaa rasismien ja muun syrjinnän muotoja • ymmärtää oman työnsä yhteiskunnallisen merkityksen. <p>Eettinen toiminta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tiedostaa omat arvonsa, asenteensa ja elämäkatsomuksensa ja osaa perustella ne

	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää työssään kohtaamiaan erilaisia arvoja ja asenteita • osaa toimia ammattieettisesti ottaen huomioon perheiden oikeudet ja edut.
Tutkinnon suorittaja tuntee suomalaisen yhteiskunnan kulttuuriin ja uskontoon liittyviä perinteitä ja toimintatapoja.	<p>Suomalaisen kulttuurin tunteminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää suomalaisen yhteiskunnan elämäntavoista, kulttuuriperinteistä ja niiden kehityksestä • tiedostaa suomalaisten kulttuuristen tapojen vaikutukset (esim. ruoka, kirkolliset juhlapyhät, perinteet) päivähoidon • osaa toiminnallaan tukea eri kulttuuritaustoista tulleiden lasten sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan yhteistyössä vanhempien kanssa.
Tutkinnon suorittaja tuntee Suomessa asuvia vähemmistökulttuureja.	<p>Kulttuuritaustan tunteminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää perheen merkityksen eri kulttuureissa • osaa hakea tarvittaessa tietoa Suomessa asuvista vähemmistökulttuureista • tuntee erilaisia kulttuurisidonnaisia tapoja ja uskontoja ja osaa hakea niistä lisätietoa • tuntee erilaisia sosiaalisia järjestelmiä, kuten ammattiasemaan ja sukupuoleen liittyvät sovinnaisuussäännöt, vanhempien ja lasten asemat perheessä ja sukupuoliroolit.
Tutkinnon suorittaja osaa ottaa toiminnassaan huomioon erilaisista kulttuureista tulevia lapsia ja perheitä.	<p>Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa ottaa päivittäisessä toiminnassaan huomioon lapsen kulttuuri- ja elämäntapaeroja • osaa tukea omalla toiminnallaan maahanmuuttajalapsen kotoutumisprosessia

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa tukea ja osallistaa vanhempia lapsen kasvatuksessa • tunnistaa kulttuurien kohtaamiseen mahdollisesti liittyvät konfliktit ja osaa puuttua niihin • osaa tarvittaessa käyttää kommunikaatiota tukevia keinoja sopiessaan vanhempien kanssa lasta koskevista asioista (esim. kuvia, selkokieltä) • osaa käyttää tulkkipalveluja apuna vanhempien kuulemisessa lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa (esim. hoito- ja kasvatussuunnitelmaa tehtäessä) • osaa antaa tietoa suomalaisesta päivähoitojärjestelmästä • osaa antaa tietoa suomalaisista tavoista, kasvatusten menetelmistä ja päivittäisestä toiminnasta päivähoitossa, esim. leikki, opetus, ruokailu, siisteyskasvatus, pukeutuminen, ulkoilu • osaa antaa tietoa tarvittaessa kunnan tarjoamista lapsiperheiden palveluista, esim. tulkki, neuvola, koti-, sosiaali- ja terveyspalvelut.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa tukea monikulttuurisen lapsen identiteetin ja kielen kehitystä.</p>	<p>Identiteetin ja kielen kehityksen tukeminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää kielen merkityksen identiteetin rakentumisessa ja oppimisvalmiuksien edellytyksenä ja tukee lapsen kielen oppimista (sekä suomen tai ruotsin että kotikielen) • osaa yhteistyössä vanhempien ja eri kulttuuriyhteisöjen kanssa edistää lapsen kulttuuriperinteen jatkumista • osaa tukea lapsen mahdollisuutta ilmentää omaa kulttuuritaustaansa • ymmärtää arvojen, normien ja tapojen vaikutuksia identiteettiin ja tukee lapsen identiteettiä • ymmärtää lapsen kehitykseen vaikuttavia erilaisia elinoloja ja tukee

	<p>lapsen identiteetin kehitystä tältä osin</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tarvittaessa käyttää työnsä tueksi moniammatillista yhteistyötä • osaa tarvittaessa ohjata perhettä muille asiantuntijoille, esim. perheneuvola, psykologi, puheterapeutti • tukee lapsen äidinkieltä kannustavalla suhtautumisella • tukee lapsen suomen kielen kehittymistä eri tavoin, esim. selkokielellä, lukemalla ja kuvien avulla • ottaa huomioon maahanmuuttajalapsen toiminnassaan ja tukee hänen ryhmään sopeutumista • hyväksyy ja kohtelee työssään tasarvoisesti erilaisia lapsia.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää päivähoidon tukipalveluja.</p>	<p>Palvelujen käyttäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea ja käyttää tulkkipalveluita tarvittaessa • osaa käyttää konsultointia työnsä tukena • osaa hakea ja käyttää työnohjausta ja vertaistukea.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida omaa työtään ja työtapojaan sekä niiden kehittämistarvetta.</p>	<p>Oman työn arviointi Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa ja haluaa pohtia ja arvioida oman työn tekemisen tapaa • osaa arvioida oman työnsä laatua • arvioi realistisesti omia vahvuuksiaan ja ammatillisen kehittymisen haasteitaan • kykenee joustavaan toimintaan muuttuvissa tilanteissa ja osaa tarvittaessa tehdä vastuullisia ratkaisujaan nopeasti • hankkii uuden tarpeellisen tiedon esim. uuden lapsen tullessa hoitoon.

	<p>Turvallisen ja hyväksyvän ilmapiirin luominen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida omaa toimintaansa turvallisen ja hyväksyvän ilmapiirin luomisessa • suhtautuu asiallisesti palautteeseen. <p>Palautteen vastaanottaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa vastaanottaa, tarvittaessa pyytää ja hakea palautetta niin työtovereilta kuin asiakkailta • osaa kehittää toimintaansa palautteen mukaisesti.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Monikulttuurisuustutkinnon osan ammattitaito osoitetaan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaisesti, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin. Ammattitaito osoitetaan todellisissa työelämän tilanteissa sellaisessa toimintaympäristössä, jossa monikulttuurista päivähoitoa järjestetään. Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työntekijätahon, työnantajatahon ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle viipymättä arvioinnin jälkeen.

7 § Yrittäjyys

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa arvioida henkilökohtaisia mahdollisuuksiaan ja valmiuksiaan toimia mahdollisesti alan yrittäjänä.</p>	<p>Omien yrittäjävalmiuksien arvioiminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää, millaiset henkilökohtaiset valmiudet tukevat yrittäjänä menestymistä ja pystyy tältä pohjalta erittelemään arvojaan sekä arvioimaan omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä • osaa laatia itselleen asiantuntijoiden opastuksella kehityssuunnitelman yrittäjänä toimimiseksi.

<p>Tutkinnon suorittaja osaa tarkastella alaa ja sen tarjoamia yritystoiminnan käynnistämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia ja riskejä.</p>	<p>Yrityksen toimintaedellytysten selvittäminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutustunut toimialaan niin, että osaa tarkastella sen tulevaisuuden näkymien ja kehityksen sekä markkinoiden mahdollisuuksia oman yritystoiminnan käynnistämisen kannalta • osaa tarkastella oman mahdollisen yrityksensä toiminnan tuloksellisuutta ja kannattavuutta eli elättääkö yritys • osaa tarkastella yrittäjyyttä yrittäjän toiminnan vastuiden ja velvoitteiden näkökulmasta • osaa tarkastella yrittäjyyttä myös työnantajana toimimisen näkökulmasta.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee erilaisia yritystoiminnan aloitustapoja ja -muotoja ja osaa kehittää karkean liikeidean omalle yritykselleen.</p>	<p>Liikeidean laadinta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa vertailla vaihtoehtoisia tapoja käynnistää yritystoimintaa ja osaa keskustella asiantuntijoiden kanssa oman mahdollisen yritystoimintansa vaihtoehtoista • osaa yhdessä asiantuntijoiden kanssa kehittää yritykselleen karkean liikeidean ja tietää, millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä resursseja mahdollisen yritystoiminnan aloittaminen vaatii • osaa asiantuntijoiden kanssa arvioida yritysideoita onnistumisen mahdollisuuksia.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa luoda asiakas- ja verkostosuhteita.</p>	<p>Asiakas- ja verkostosuhteiden luominen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa pohtia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksien mukaan rakentaa yrityksen jatkuvuuden kannalta merkittäviä asiakas- ja verkostosuhteita

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa hahmotella em. verkostokumppanien kanssa sopimuksia asiantuntijapalveluja hyödyntäen.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia yritystoiminnan talouden tärkeimpiä periaatteita noudattaen.</p>	<p>Taloudellinen toiminta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita yrityksen kannattavuuteen vaikuttavia toimia ja hinnoitella palveluja myös markkinalähtöiset tekijät huomioiden • osaa tulkita yrityksen tilinpäätöstä pääomien, varallisuuden, maksukyvyyn ja tuloksen suhteen sekä pohtia taloudellisen toiminnan kehittämismahdollisuuksia tarvittaessa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa • osaa yhdessä asiantuntijoiden kanssa laatia yritykselleen karkean tulosten ennusteen ja hankkia asiantuntijapalveluja verotuskysymysten ratkaisemiseen.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa käyttää asiantuntijapalveluja.</p>	<p>Asiantuntijapalvelujen käyttö Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvittamia tietoja ja asiantuntijapalveluja.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Yrittäjyys-osan ammattitaito osoitetaan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaisesti, näyttöjen järjestämissuunnitelmassa esitetyin ja tutkintotoimikunnan hyväksymin tavoin. Ammattitaito osoitetaan laatimalla alustava liikeidea omalle yritykselle. Tätä täydennetään toiminnan edellytyksiä ja riskejä kartoittavilla selvityksillä, tuotoksilla ja laskelmilla. Tutkinnon suorittaja tekee myös henkilökohtaisen arvion ja kehityssuunnitelman omista mahdollisuuksistaan ja valmiuksistaan toimia yrittäjänä. Arviointia syvennetään asiantuntijoiden kanssa käytävällä arviointikeskustelulla, jossa dokumenttien pohjalta tarkennetaan ja täsmennetään tutkinnon suorittajan kykyä toimia yrittäjänä ja valmiuksia tehdä ratkaisuja yritystoiminnan mahdollisesta aloittamisesta.

Arviointi toteutetaan kolmikantaisesti työntekijätahon, työnantajatahon ja opetusalan edustajien yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi. Arvioidut suoritukset on kirjattava ja palaute on annettava tutkinnon suorittajalle viipymättä arvioinnin jälkeen.

PERHEPÄIVÄHOITAJAN AMMATTITUTKINNON SUORITTANEEN AMMATTIALAN JA AMMATTITÄIDON KUVAUS

Ammattialan kuvaus

Perhepäivähoitajan ammattitutkinnon suorittaneen työ on osa julkista tai yksityistä varhaiskasvatuksen alan toimintaa. Työ on vastuullista lasten varhaiskasvatusta, jota toteutetaan kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

Toimintaympäristö

Perhepäivähoitajan ammattitutkinnon suorittanut työskentelee perhepäivähoidon toimintaympäristöissä. Perhepäivähoidossa tärkein yhteistyö tapahtuu lapsen ja hoitajan välillä. Keskeistä on myös yhteistyö vanhempien ja hoitajan välillä, hoitajan ja perhepäivähoidon ohjaajan sekä muiden kasvatusalun ammattilaisten välillä. Tärkeitä ovat myös lasten kontaktit lapsiin ja toisiin aikuisiin.

Ammattitaidon kuvaus

Perhepäivähoitajan tutkinnon suorittaneen työ perustuu sisäistettyihin, eettisesti kestäviin arvioihin ja periaatteisiin. Hän tekee työtä lapsilähtöisesti niin, että lapsi lähipiireineen tulee kaikissa tilanteissa kuulluksi.

Perhepäivähoitaja tarvitsee työssään varhaiskasvatuksen tukemisen, lapsen hoidon ja huolenpidon tietoa, kulttuurien tuntemusta sekä kasvatukseen ja hoitoon liittyvän palvelujärjestelmän ja tukitoimien tuntemusta.

Hän toimii yksilöllisesti lapsen kasvattajana päivän eri tilanteissa. Hän varmistaa lapsen emotionaalista ja fyysistä turvallisuutta kaikissa tilanteissa. Hän ohjaa lapsen kasvua leikin ja toiminnan avulla ikä- ja kehitystason mukaisesti. Lisäksi hän huolehtii lapsen tarvitsemasta hoivasta ja huolenpidosta. Hän huolehtii monipuolisesta ravinnosta, lapsen tarvitsemasta levosta, liikunnasta ja säännöllisestä päivärytmistä. Hän tukee vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja auttaa tarvittaessa heitä erilaisten palvelujen piiriin. Perhepäivähoitaja tukee omalla työllään esiopetuksessa määriteltyjä tavoitteita.